

12. Зайняте населення за видами економічної діяльності у 2000-2012 рр. (КВЕД-2005) Статистична інформація / Державна служба статистики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

13. Зайняте населення за видами економічної діяльності у 2012-2016 рр. (КВЕД-2010). Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державна служба статистики. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

14. Прушківська Е. В. Неоіндустріалізація як процес оновлення вторинного сектору економіки в період економічної нестабільності / Е.В. Прушківська // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2013. – Вип. 28. – Т 1. – С. 191-197.

15. Економічний енциклопедичний словник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://subject.com.ua/economic/slovník/1533.html>.

16. Наявність і стан основних засобів за видами економічної діяльності (КВЕД-2010) за 2016 рік. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

17. Промисловість України у 2007–2010 роках. Статистичний збірник / Державна служба статистики України. – Київ, 2011. – 307 с.

18. Промисловість України у 2011–2015 роках. Статистичний збірник / Державна служба статистики України. – Київ, 2016. – 382 с.

19. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2016-

2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analityka/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-1>.

20. Доповідь ПРООН: Україна зайняла 84-е місце серед 188 країн світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/informatsiyni-tsentr/news/4089-dopovid-proon-ukraina-zainiala-84-e-mistse-sered-188-krain-svitu>.

21. Якубовський М. М., Солдак М. О. Вибір структурних акцентів активізації розвитку промисловості України // Економіка промисловості. – 2017. – № 2(78). – С. 5-21.

22. Пирог О.В. Адаптація структури національної економіки України до вимог постіндустріального суспільства / О.В. Пирог // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. – 2011. – № 698. – С. 93–103.

23. Смаглюк А.А. Галузева та технологічна структури економіки України [Електронний ресурс] / А.А. Смаглюк // Теорія та практика державного управління. – Вип. 2 (49).. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-2/doc/2/08.pdf>.

24. Продуктивність праці та продуктивність капіталу. Інформаційно-аналітичні матеріали / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=9d84e0b9-b901-475e-9b94-7e590ffa71ed&tag=Informatsiino-analitichniMateriali4>.

М. Г. Білопольський
віце-президент АЕН України,

Д. В. Чигарьов
аспірант

Приазовський державний технічний університет, м. Маріуполь

НАПРЯМИ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ПРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Стратегічний розвиток економічної діяльності промислового підприємства у теперішніх умовах господарювання має спиратися на скоротечну змінність таких зовнішніх чинників, як попит, доступність ринків збуту, конкуренція, політична й економічна стабільність у галузі, країні, світі. Відстеження змін у зовнішньому середовищі та їх впливу на стратегію розвитку підприємства стають однією з умов успішності впровадження заходів, пов'язаних із підвищенням ефективності господарської діяльності у стратегічному напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням щодо забезпечення ефективності діяльності підприємства, досягнення ефектів у процесі господарювання було присвячено чимало наукових доповідей, статей, монографій як вітчизняних, так і зарубіжних вчених-економістів, практиків. Теоретичну сутність ефективності підприємства з різних позицій розкрито у про-

аналізованих роботах Н.В. Фарафонові [1], В.А. Харченко [2]. Інші науковці – І.Г. Андреева [3], К.В. Павлов [3], Т. С. Танічева [4] – підкреслюють зв'язок ефективності як із забезпеченням стійкості підприємства, так із підтримкою його конкурентоспроможності. Однак проблема досягнення ефективності є актуальною для проведення досліджень і в сучасних умовах функціонування і розвитку промислових підприємств, оскільки нові реалії господарювання вимагають застосування нових підходів до вирішення економічних проблем, а саме: забезпечення стратегічного розвитку підприємства на засадах ефективності, результативності, рентабельності діяльності.

Метою статті є розробка науково-методичних підходів щодо удосконалення управління ефективністю при забезпеченні стратегічного розвитку підприємства.

Виклад основного матеріалу. За результатами аналізу наукової літератури з питань управління діяльністю підприємства, забезпечення його стійкого розвитку [5, 6], формування систем управління [7, 8] та прийняття управлінських рішень [9], розв'язання проблеми удосконалення управління ефективністю у процесі забезпечення стратегічного розвитку потребує використання системного підходу до усього процесу управління ефективністю протягом усього життєвого циклу продукції, що виробляється. Система управління ефективністю суб'єктів господарювання має дозволяти обирати оптимальні напрями управління

ефективністю діяльності як за періодами (коротко-строковий, середньостроковий, довгостроковий), так і за сукупністю поставлених завдань розвитку для досягнення мети.

Отже, управління ефективністю можна представити як систему управління, в якій підсистемами управління виступають напрями управління. У свою чергу напрями управління також слід піддати диференціації для обрання більш прийнятних заходів управління стратегічним розвитком підприємства.

У цілому систему управління ефективністю підприємства при забезпеченні стратегічного розвитку подано на рисунку.

Рисунок. Система управління ефективністю при забезпеченні стратегічного розвитку промислового підприємства (розроблено авторами)

Як видно з рисунку, підсистеми управління ефективністю промислового підприємства – це три напрями управління ефективністю, які відрізняються за рівнем розвитку безпосередньо суб'єкта господарювання, за стадіями економічного розвитку підприємства або за стадіями життєдіяльності підприємства та за станом зовнішнього середовища – це стан світової економіки, який формує макроекономічний стан у державі і чинить вплив на господарчу діяльність підприємства.

При розкритті сутності напрямів управління ефективністю промислового підприємства у процесі стратегічного розвитку слід визначитися із послідовністю їх виконання. Для цього авторами роботи пропонується розглянути зміст усіх напрямів управління ефективністю на кожному із загальних етапів управління ефективністю.

Етапи управління ефективністю промислового підприємства зведено до чотирьох послідовних дій, які передбачають:

- 1) формування інформаційної бази щодо ефективності діяльності за базовими завданнями управління;
- 2) визначення критеріїв оптимального рівня ефективності у певних умовах розвитку;

3) розробка заходів щодо досягнення оптимального рівня ефективності;

4) контроль за реалізацією управлінських рішень у процесі забезпечення стратегічного розвитку підприємства.

Зміст наведених етапів управління залежить взагалі від існуючого фінансово-господарського становища на підприємстві, від спрямованості поточних і довгострокових завдань, які потрібно реалізувати на підприємстві у процесі здійснення управлінських дій. Таким чином, зміст запропонованих авторами напрямів управління ефективністю у розрізі етапів управління ефективністю поєднано у табл. 1.

Як видно з інформації, наведеної у табл. 1, на першому етапі управління ефективністю підприємства відбувається формування інформаційної бази щодо:

- перспектив розвитку, які зводяться до впровадження інновацій за умов низького рівня розвитку (для підвищення рівня розвитку) та за умов високого рівня розвитку (для зміцнення ринкових позицій);
- зміцнення досягнутих позицій у здійсненні операційної діяльності (за середнім та високим рівнем розвитку у частині стабілізації масштабів діяльності).

Другий етап управління ефективністю передбачає обрання критеріїв, які б максимально відображали становище підприємства за рівнями розвитку. Отже,

для високого рівня розвитку обрано такий критерій, що характеризує платоспроможність підприємства; для середнього рівня розвитку – рентабельність підприємства; для низького рівня розвитку – кредитоспроможність підприємства. Ці критерії пов'язані із

інформаційною базою щодо ефективності діяльності та формують комплекс заходів щодо досягнення оптимального стану ефективності за виділеними рівнями розвитку.

Таблиця 1

Сутність напрямів управління ефективністю за етапами управління

Найменування етапів управління	Рівні розвитку підприємства		
	високий рівень розвитку	середній рівень розвитку	низький рівень розвитку
1. Формування інформаційної бази щодо ефективності діяльності за базовими завданнями управління	- забезпечення стабільних обсягів виробництва і реалізації продукції; - впровадження інноваційних розробок у виробництво і процес управління	- оптимізація реалізаційної політики (виділення надійних партнерів); - синхронізація грошових, товарних і матеріальних потоків	- технологічне оновлення виробництва за рахунок інвестицій, державної підтримки; - розширення ринків реалізації продукції
2. Визначення критеріїв оптимального рівня ефективності у певних умовах розвитку	- своєчасність здійснення платежів, низький рівень заборгованості	- дотримання встановленого рівня рентабельності діяльності	- наявність стабільної кредитоспроможності для реалізації заходів щодо оновлення виробничих фондів
3. Розробка заходів щодо досягнення оптимального рівня ефективності	- оцінка ризиків діяльності; - підвищення конкурентоспроможності; - оцінка зовнішніх загроз	- оцінка потенціалу підприємства; - аналіз стійкості становища	- оцінка поточних планів та їх реалізація; - аналіз стратегічних альтернатив та їх реалізація
4. Контроль за реалізацією управлінських рішень у процесі забезпечення стратегічного розвитку підприємства	- своєчасне реагування на відхилення від орієнтирів розвитку	- спостереження за виконанням управлінських рішень	- постійне коригування (за необхідністю) планових заходів для досягнення необхідного рівня розвитку діяльності

Серед напрямів управління ефективністю, здатних забезпечити кожен із рівнів розвитку, виділено такі:

– для високого рівня розвитку: оцінювання існуючих загроз через складність умов функціонування і через високі темпи зміни у зовнішньому середовищі;

– для середнього рівня розвитку: збереження досягнутих позицій щодо рівня ефективності діяльності та формування потенційних можливостей розвитку у майбутньому;

– для низького рівня розвитку: оцінювання поточних і стратегічних планових завдань у напрямі нарощування обсягів виробництва і реалізації продукції.

На останньому етапі управління ефективністю суб'єктів господарювання здійснюється контроль за вказаними заходами управління, при цьому для високого рівня розвитку акцент робиться на ймовірних ризиках і їх недопущенні; для середнього рівня розвитку – на результативності виконання запланованих рішень; для низького рівня розвитку – на корегуванні відповідно до ситуації планових заходів із метою підвищення їх дієвості.

У цілому слід зазначити, що сутність етапів управління ефективністю залежно від рівнів розвитку відрізняється і в узагальненому вигляді процес управління ефективністю підприємства зводиться до такого:

- за високим рівнем розвитку: підвищення результативності виробничої діяльності підприємства на основі застосування нововведень для забезпечення цілей і завдань стратегічного розвитку;

- за середнім рівнем розвитку: підвищення стійкості господарської діяльності, забезпечення стабільності збутової діяльності на основі застосування контрольних заходів за станом як поставок продукції, так і їх оплатою з метою підтримки досягнутого і прийнятного рівня рентабельності;

- за низьким рівнем розвитку: досягнення результативності операційної діяльності на основі впровадження сучасних технологічних рішень у виробничий процес та налагодження збутової політики для забезпечення функціонування підприємства у поточному періоді та прискореного економічного зростання фінансово-господарської діяльності підприємства у стратегічній перспективі.

Запропоновані авторами роботи етапи управління ефективністю промислового підприємства за наступним напрямом управління ефективністю – в залежності від стадії економічного розвитку – представлено у табл. 2.

Як видно з табл. 2, на стадії економічного розвитку підприємства «становлення» напрями управління ефективністю зводяться до інвестування у виробничий процес, яке дозволить розпочати випуск продукції та її реалізацію. Оскільки процес інвестування пов'язаний із значними витратами, то за критерій оптимального стану ефективності пропонується обрати обсяг позитивного чистого грошового потоку, який слід постійно коригувати у процесі реалізації управлінських рішень.

Сутність напрямів управління ефективністю за стадіями економічного розвитку

Найменування етапів управління	Стадії економічного розвитку			
	стадія становлення	стадія розвитку	стадія стабілізації	стадія диверсифікації
1. Формування інформаційної бази щодо стану ефективності за базовими завданнями управління	- залучення інвестиційних ресурсів; - налагодження виробництва продукції; - створення власної клієнтської бази	- підвищення темпів виробництва продукції; - створення надійної збутової мережі	- укладання договорів із контрагентами на довгостроковий період; - максимальне використання виробничих потужностей	- освоєння виробництва нових видів продукції; - пошук нових каналів збуту продукції
2. Визначення критеріїв оптимального рівня ефективності у певних умовах розвитку	- позитивне значення чистого грошового потоку	- зростання прибутків від здійснення господарської діяльності	- отримання прийняттого рівня рентабельності діяльності	- зростання виручки від реалізації продукції
3. Розробка заходів щодо досягнення оптимального рівня ефективності	- аналіз фінансової стійкості; - аналіз вхідних і вихідних грошових потоків; - аналіз товарних потоків; - аналіз матеріальних потоків	- оцінка цінової політики на товарному ринку; - оцінка ефективності збуту продукції	- оцінка зменшення постійних і змінних витрат за рахунок як введення режиму економії, так і зростання обсягів виробництва	- аналіз конкурентоспроможності нових видів продукції; - аналіз темпів росту виручки від реалізації продукції у динаміці
4. Контроль за реалізацією управлінських рішень у процесі забезпечення стратегічного розвитку підприємства	- узгодження обсягів інвестиційних вкладень і результативності діяльності	- постійний моніторинг заходів із розширення обсягів виробництва і збуту продукції	- урахування дії факторів, що призводять до порушення стійкості діяльності	- коригування виробництва і збуту продукції

На стадії «розвитку» головним є отримання прибутків від операційної діяльності, що визначено за критерій оптимального стану ефективності на цій стадії економічного розвитку. Зростання обсягів виробництва продукції вимагає розширення збутової мережі, отже одним із заходів управління ефективністю визначено оцінку ефективності реалізації продукції.

Стабілізація діяльності передбачає збереження досягнутих результатів у перспективі, тому критерієм оптимального стану ефективності визначено рівень рентабельності. Управління ефективністю на даній стадії економічного розвитку вимагає постійного моніторингу впливу негативних факторів, що порушують стійкість фінансово-господарської діяльності.

Диверсифікація діяльності пов'язується в основному із виробництвом нових видів продукції, отже на даній стадії серед напрямів щодо досягнення оптимального стану ефективності виділено оцінку конкурентоспроможності продукції та темпів зростання виручки від реалізації продукції.

Отже, етапи управління ефективністю промислового підприємства за кожною стадією економічного розвитку в узагальненому вигляді мають такі особливості застосування:

1) етап формування інформаційної бази щодо стану ефективності за базовими завданнями управління: формування попиту на продукцію на ринку (стадія становлення), повне освоєння виробничих потужностей (стадія розвитку), стійкий розвиток фінансово-господарської діяльності підприємства з урахуванням стратегічних перспектив (стадія стабілізації),

освоєння випуску і реалізації нового виду продукції (стадія диверсифікації);

2) етап визначення критеріїв оптимального стану ефективності у певних умовах розвитку: на стадії становлення – рух грошових коштів, на стадії розвитку – позитивна динаміка прибутків від здійснення господарської діяльності; на стадії стабілізації – стійкий рівень рентабельності діяльності, на стадії диверсифікації – динамічне зростання виручки від реалізації нового виду продукції;

3) етап розробки заходів щодо досягнення оптимального рівня ефективності: за стадіями становлення, розвитку, стабілізації і диверсифікації полягає, відповідно, у такому: аналіз ефективності генерування потоків, оцінка ефективності збутової політики, оцінка формування витрат підприємства, аналіз результативності випуску і реалізації нових видів продукції;

4) етап контролю за реалізацією управлінських рішень у процесі забезпечення стратегічного розвитку підприємства: контроль за: ефективністю вкладень (стадія становлення), обсягом виробництва і реалізацією продукції (стадія розвитку), стійкістю діяльності (стадія стабілізації), виробничими і реалізаційними завданнями (стадія диверсифікації).

Сутність напрямів управління ефективністю суб'єктів господарювання, що складають загальну систему управління ефективністю, залежно від стану зовнішнього середовища наведено у табл. 3 (авторська розробка).

Як видно з табл. 3, зростання економіки передбачає активізацію розвитку, що є базовим завданням уп-

равління ефективністю. Оскільки у цей період спроможність для підприємств залучати кошти на впровадження інноваційних проектів, реалізацію бізнес-планів розвитку господарської діяльності є найбільш реальною, критеріями оптимального стану ефективності

визначено рівень платоспроможності та фінансової стійкості. У період зростання економіки збільшується кількість укладених угод, які реалізуються, тому важливо контролювати виконання досягнутих домовленостей.

Таблиця 3

Сутність напрямів управління ефективністю залежно від стану зовнішнього середовища

Найменування етапів управління	Стан зовнішнього середовища		
	період зростання світової економіки	період світової економічної кризи	посткризовий період у світовій економіці
1. Формування інформаційної бази щодо стану ефективності за базовими завданнями управління	- активізація і стимулювання розвитку діяльності: впровадження інвестиційних проектів, впровадження нововведень	- підтримка ефективності на досягнутому рівні відповідно до умов функціонування	- забезпечення і стимулювання розвитку діяльності: стабілізація обсягів виробництва і реалізації продукції
2. Визначення критеріїв оптимального рівня ефективності у певних умовах розвитку	- стійка платоспроможність; - утримання стану фінансової стабільності	- прийнятний рівень дебіторської і кредиторської заборгованості	- досягнення прибутковості діяльності
3. Розробка заходів щодо досягнення оптимального рівня ефективності	- оцінка потенціалу підприємства; - аналіз змін у зовнішньому середовищі	- аналіз збитків, спричинених фінансово-економічною кризою; - оцінка нових можливостей ведення бізнесу	- впровадження новітніх зберігаючих технологій; - оновлення виробництва; - досягнення конкурентоспроможності
4. Контроль за реалізацією управлінських рішень у процесі забезпечення стратегічного розвитку підприємства	- виконання досягнутих угод з контрагентами у повному обсязі	- узгодження обсягів виробництва і реалізації продукції	- реагування на зміни як на світових ринках, так і всередині галузі

У кризовій ситуації стан ефективності підприємства різко погіршується, тому управлінські заходи зводяться до аналізу причин збитків, наслідків банкрутства, оцінки нових напрямів діяльності. У цей період важливо координувати як рівень заборгованості покупців продукції, так і рівень зобов'язань перед постачальниками сировини, отже критерієм стану ефективності виступає рівень заборгованості. Управлінські рішення повинні сприяти і забезпечувати узгодження обсягів виробництва і збуту продукції, а потоки коштів відповідно мати синхронний характер, що забезпечить ритмічність виробничого процесу.

У період виходу з кризового стану для забезпечення ефективності необхідно досягти прибутковості діяльності. Для цього напрями управління ефективністю зводяться до оновлення виробництва з метою досягнення і підвищення конкурентоспроможності підприємства. Також слід постійно проводити моніторинг економіко-фінансової ситуації на світових ринках, ситуації у державі і галузі.

У цілому слід зазначити особливості кожного із етапів управління ефективністю промислового підприємства в залежності від стану зовнішнього середовища. Особливості етапів подано нижче:

– на етапі формування інформаційної бази щодо стану ефективності за базовими завданнями управління: в умовах зростання економіки постає завдання динамічного розвитку за видами і сферами діяльності, в умовах кризи – уповільнення розвитку під тиском зовнішніх вимог, в умовах посткризового періоду – поступове відновлення завдань розвитку підприємства;

– на етапі визначення критеріїв оптимального рівня ефективності у певних умовах розвитку: для умов економіки, що зростає, критерієм є сталий розвиток фінансово-господарської діяльності, для кризових умов – мінімальний рівень зобов'язань, для посткризового періоду функціонування – відновлення прибуткового стану суб'єкта господарювання;

– на етапі розробки заходів щодо досягнення оптимального рівня ефективності: дослідження здатності розвивати фінансово-господарську діяльність (при зростанні економіки), оцінка загроз і можливостей (при кризових умовах функціонування), аналіз здатності до відновлення діяльності (посткризовий період);

– на етапі контролю за реалізацією управлінських рішень у процесі забезпечення стратегічного розвитку підприємства: контролюється стан підписаних угод, виробничий процес, стан зовнішнього оточення відповідно в умовах зростання економіки, економічної кризи та післякризового періоду.

Висновки. Удосконалення управління ефективністю при забезпеченні стратегічного розвитку вимагає нових підходів до прийняття управлінських рішень. Запропонована у роботі система управління ефективністю враховує рівень розвитку підприємства, стадію економічного розвитку підприємства та стан зовнішнього середовища, що дозволяє більш обґрунтовано підійти до вибору напрямку управління та досягти намічених результатів за строками, якістю, витрачанням зусиль.

Поєднання системного підходу до управління ефективністю в цілому та ситуаційного підходу у про-

цесі обрання напряму управління за певними ознаками допоможе підвищити ефективність діяльності промислового підприємства у процесі розвитку фінансово-господарської діяльності у цілому.

У подальших дослідженнях необхідно визначити ризикові ситуації, пов'язані з реалізацією кожного напряму управління ефективністю промислового підприємства, які суттєво впливають на прийняття управлінських рішень при забезпеченні стратегічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Фарафонова Н.В. Сутність і складові економічної ефективності господарської діяльності підприємств АПК / Н.В. Фарафонова // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №10. – С. 176-185.
2. Харченко В.А. Економічна сутність ефекту і ефективності виробництва / В.А. Харченко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: зб. наук. праць. - Маріуполь: Вега-Принт, 2009. – С. 312-315.
3. Андреева И.Г. О связи устойчивости и эффективности развития бизнес-структур / И.Г. Андреева, К.В. Павлов // Экономический вестник Донбасу. – 2010. – №2 (20). – С. 197-210.
4. Таничева Т. С. Эффективность предпринимательской и управленческой деятельности промышленного предприятия и его связь с конкурентоспособностью / Т. С. Таничева // Экономика и экономические науки. – 2010. – №3 (184). – Вып. 24. Экономика. – С. 118-121.
5. Василенко О.В. Менеджмент устойчивого развития предприятия [моногр.] / О.В. Василенко. – Киев: ЦУЛ, 2005. – 648 с.
6. Уолш К. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства / К. Уолш: пер. з англ. Л.Л. Лабезний. – Київ: Всеуито, Наук. думка, 2001. – 367 с.
7. Харченко В.А. Механізм формування системи стратегічного управління розвитком промислового підприємства / В.А. Харченко // Економіка промисловості. – 2014. – №4. – С. 97-104.
8. Гончар Т. Основные направления формирования системы управления рисками на металлургических предприятиях Украины / Т. Гончар // Экономист. – 2010. – №9. – С. 42-45.
9. Котлер Ф. Маркетинг. Менеджмент / Ф. Котлер. – СПб.: Питер, 2000. – 752 с.

В. І. Борейко

академік АЕН України, д-р екон. наук

*Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'ячука*

ПОСТІНДУСТРІАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Економічно розвинуті країни світу, які в ХХ столітті, завдяки індустріальному розвитку та продукції своїх промислових підприємств, зайняли панівні позиції на міжнародних торговельних ринках, сьогодні активно переходять від індустріального до постіндустріального суспільства, в якому на перших позиціях у створенні валового внутрішнього продукту (ВВП) промисловість замінює сфера послуг. В контексті зазначеного, перед Україною, яка за двадцять п'ять років незалежності втратила більшу частину свого промислового потенціалу, яким вона володіла на початку дев'яностих років ХХ століття, стоїть дилема, або направити всі зусилля та фінансові ресурси на відновлення втрачених промислових потужностей, або зосередити основну увагу на розвитку сфери послуг та інформаційних технологій.

Це обумовлює необхідність дослідження індустріальних (коли Україна буде відновлювати автомобіле-, авіа-, суднобудування та інші машинобудівні галузі) та постіндустріальних (коли наша країна активно розвиватиме інформаційні технології, можливості електронних засобів зв'язку та галузі, які роблять побут населення більш досконалим) перспектив національної економіки.

Аналіз досліджень та публікацій. Питання дослідження перспектив розвитку національної економіки та ролі в цьому процесі окремих галузей завжди було у сфері уваги відомих вітчизняних науковців, серед яких слід виділити роботи: В. Бодрова [1], В. Гейця [2],

А. Гриценка [3], І. Дорошенка [4], В. Кифяка [6], Кудряшова [8], О. Кузьміна [9], Е. Лібанової [10], Ю. Макогона [11], В. Мамутова [12], В. Новицького [13], В. Онищенко [14], В. Оскольського [15; 16], І. Родіонової [17], В. Ткаченка [20], А. Чухна [21] та ін.

Зазначені вчені обґрунтували, що Україна впродовж всіх років незалежності розвивається без визначеної стратегії, що зумовило виникнення численних криз, втрату Україною свого промислового потенціалу та відсутність чітко окреслених перспектив розвитку національної економіки. Це дало підстави В. Онищенку заявити, що: «Для України шлях до спокою і багатства буде нелегким. А тому сьогодні у стані біфуркації нам, як ніколи, необхідно обрати вірний шлях і взяти належний старт, базуючись на реальних оцінках своїх можливостей. По суті, країна все починає спочатку» [14, с. 15].

Невирішена частина проблеми. Дефіцит фінансових ресурсів і відсутність чіткої урядової програми створюють невизначені перспективи розвитку економіки України в майбутньому. Не сформовано концептуальні засади та не визначено стратегію розвитку національної економіки і в наукових публікаціях.

Тому, для забезпечення стабільного та динамічного функціонування національної економіки, необхідно окреслити переваги індустріального і постіндустріального суспільства і обґрунтувати концептуальні засади майбутнього розвитку України. Зазначене обумовило актуальність нашого дослідження.